ולהדר על לב בעה"ד אולי יסכימו לפשרה. וזהו שכ' אם הדין דוחקו אותם רוצים או פשרה כי כן נכון הוא. ונראה הביא בשם מהרש"ל שפלוגתא דלא כן משמע בלשון או דין אתם רוצים וכו' דמשמע דשניהם שקולים לדיין ואין אחד עדיף מחבירו ולכך אין לרדוף כ"כ אחר פשרה עכ"ל והוא נכון: (ה) איש פלוני אתה זכאי וכו' טוב אסור לומר לו ועתה פשרה אולי שפיכי הדיינים אחרים יבטלו פסק אלי הש"ע ועיין תומים מה שכתבתי בזה. וכתב הש"ע והביאו הש"ך בס"ק ו' דהיינו לאחר כפי ראות עיני הדיינים נראה שהכמה כפלי דיינים אבל כשהם אומרי' נעשה טיב הפשרה ומדברים על לבם שלא בגבורה רק בדרך פיוס למחול אחד לחבירו מותר עכ"ל ובתומים כתבתי דיש לספקק בדין זה ע"ש. וכ"כ הב"ח דלא כש"ע: (ו) ויש חולקין עיין תומים שכ' דקך כפי' בדברים אבל כ"ע מודים דלא מפסידין לי' בשביל כך: (ז) במקום שאין יכול להתברר כי זה נוגע בכלל אמרם טולא דדייל' שהוא כדבר שמספק לדיין וכיוצא בזה יש לעשות כפי אומד הדעת לש"ש ומבלי לנטות הדין ליקח מלפניו. ויוכל הדיין לעשות בע"כ של הבע"ד ד"ת וסמ"ע בשם תשובת הרא"ש והיינו כשהדין אינו יכול להתברר מפסקות הגמרא וניכר לדיין שיש בו צד רמאות וא"כ לדון כפי הנראה א"א דהא יש בו צד רמאות ולסלק עצמו א"א דא"כ הרי תופס נשכר אבל אם אין הגוף יש הכירה לצד רמאות אין לו לדיין לפשר רק יסלק עצמו מכל וכל וכן ישפוט כל דיין ישראל ולא יתרוך רמי' לידו וכן מבואר שם תשובת הרא"ש כלל ק"ז דין ו' ע"ש: (ח) אסור לבקש צדדים כו' עיין תומים מ"ש בזה בארוכה כוונת דברי התוס' ב"ק והמלומי' דאם יש לו ממון מלוה יעיזה על חבירו ואין לו עדים דשטיסא דיכול לעשות כן להציל שלו וקמי שמיא גלי' אך זהו לדינא אך מ"מ לכתחלה יש ליזהר אפילו במקום הפסדא שלא להוציא שקר מפיו כלל. וקושיא קמי' וכתב ש"ג אם נתחייב שבועה ואינו כדעתו לישבע אל יפייס את חבירו לומר אלכי אשבע כדי לפשר. וכל זה אינו אלא מצות פרישות אבל מדינא אם יודע הכוון אינו עובר לו לעשות להציל שלו: (ט) יכולים לחזור בהם וכו' אפי' הכנעת אוחר בפשרה קא מהגיעתו ונתלו לנהגם לא אמרי' מחילה אין צריך קנין דדוקא מחילה דמוחל ממלאתו ומרצונו אבל כאן דמשה ע"ש דיינים ואלא מדינא יכול לומר הדיינים הטעו אותי ושלא מרצוני מחלתי ולכך צריך קנין סמ"ע. וא"כ בפשרה שעשו בפני דיינים בפלגן ביניהם בזו לא שייך כך טעמא והוי מחילה וא"צ קנין כ"כ מהר"ם לובלין סימן פ"ז והביאו הש"ך ע"ש וכן אם לאחר הפשרה אמר הבע"ד אני מוחל לך הוי מחילה ד"ת וש"ע ושי' הש"ז דהיינו שלא טוב להפשרה הדיינים אבל אם היה להפשרה יכול לומר לא היה לבי שלם למחילה רק להשקט מהפשרה ונכון הוא: (י) דפשרה צריך קנין ואם עשו ח"כ כופין אותו לקיים ח"כ והיינו כ"ז שהוא חי אבל אם מת א"צ היורשים לקיים ח"כ ויכולים לבטל הפשרה. וכתב מהרש"ל בתשובה סי' ד' דאם ירדו לפני מלאכה דלא נמירי א"כ נחתו ודאי אדעתא דפשרה וא"צ קנין. והב"ח השיגו ונכון אתו וכן משמע לקמן

הדין נוטה מצוה לבצוע אבל אחר שגמר הדין ואמר (ה) איש פלוני אתה זכאי איש פלוני אתה חייב אינו רשאי לעשות פשרה ביניהם אבל אחר שאינו דיין רשאי לעשות פשרה ביניהם שלא במושב דין הקבוע למשפט ואם חייב ב"ד שבועה לאחד מהם רשאי הב"ד לעשות פשרה ביניהם כדי ליפטר מעונש שבועה. ואין כח דיין יכולין לכוף ליכנס לפנים משורת הדין אע"פ שנראה להם שהוא מן הראוי ד (ו) ויש חולקים.

ג מותר היה לב"ד לוותר בממון היתומים חוץ מן הדין כדי להשקיטם ממריבות.

ד היה כח ביד ב"ד לגזור ולהחרים שתתקיים הפשרה ושלא יוכלו היתומים למחות כשיגדילו.

ה היה כח לדיין לעשות דין כעין פשרה (ז) במקום שאין הדבר יכול להתברר ואינו רשאי להוציא הדין חלק מתחת ידו בלי גמר.

ו מי שתובעים אותו ממון שהוא מוחזק בו ה (ח) היה אסור לבקש צדדים להשמט כדי שיתרצה הלה לעשות עמו פשרה וימחול לו על השאר. ואם עבר ועשה אינו יוצא ידי שמים עד שיתן לו אם שלו.

ז אע"פ שנתרצו הבעלי דינין בפשרה בב"ד, (ט) הוי יכולים לחזור בהם כל זמן שלא קנו מידם (י) דפשרה צריכה קנין אפילו בג' אבל אם קנו מידם אין יכולים לחזור בהם

אפילו

פתח בשום אחד וכן הגאון: **ג** אתה זכאי כו' כן כתבו כל הפוסקים רק הסמ"ע כתב וז"ל כ"ד גמר דין (הה"ח יבלו לנגע) איש פלוני אתה זכאי איש פלוני אתה חייב ולמרדכי משמע' דרך בפ"ק דב"מ שאין זה גמר דין גמור עד שיאמרו לא תן לו כו' עכ"ל ומה דעת הב"ח והש"ך ס"ק ה' דס"ל לסמ"ע כ"ז שלא אמרו לא תן לו רשאים לבצוע ולא מיקרי ג"ד ולב"ד לא נראה כן דקשה לומר דיהיה הסמ"ע חולק אפי' וכל המפרשים ולא יחלוק כלל. וגם ס"ל לסמ"ע לגמור כן מכדיה כ"ז שלא אמרו כן רק עם לבצוע. ולכן נראה דאף הסמ"ע ס"ל כדעת הפוסקים והנראה מדברי הגמ' דאמרינן כ"ד גמר דין איש פלוני אתה זכאי וכו' וכמ"ש הפוס' שם. רק דקדוק' לי' לסמ"ע קושי' התוס' כל הפ' דאם כבר אמרו איש פלוני אתה זכאי מה בצוע שייך בזה ותי' התוס' דאולי יפייס כ"ל לדוחה ולכן מישב הסמ"ע ליישב זה יהביא רש"י מהא דאמרינן בפ"ק דב"מ דאף דאמרי לו אתה חייב ופלוני זכאי מ"מ לא פרע דחשב אולי יתפייס עוד ב"ד בדינה ויסלא בטעו וטעה בבצוע כך לגמרה וא"כ דהדיין במחבבת הבע"ד יש מקום לבצע הפסק עד שבשביל כך אמרינן חזקה דלא פרע א"כ אף זהו יש מקום לומר לא ובלעו ושבו הפשרה שואל ואין הדין נגמר כ"כ דהאי עדיין לגבו כספק אולי יבטלו הפסק ול"ק קושית התוס' ולכך אמרינן דאסור לומר כן אבל כשאמרו לא תן לו דאז כבר הפסק כלל כלל שם מה דיכמטו הב"ד כפס"ד ולכך נאמן לומר פרעתי דלא המלוה שוב ספק בלבו וא"כ אף זהו דויפת לבם לא ושבו פשרה לא שייך כלל כקושית התוס' דמש"ה יפשר כיון שנגמר הדין בלי ספק וא"כ גם' הוכחה דהלוי' הסמ"ע מהך דב"מ דלכן איירי באמרו איש פלוני אתה זכאי וכו' ואסור לבצוע ולא איירי כלל באמרו לא תן לו וכל טוותו מהך דב"מ לתרוי' להך בצע וליהב קושית התוס' וזה ברור ולכך כתב דלמאי נן ב"מ דאין זה גמר דין גמור ופי' א"כ שייך בי' ביצוע ולכך הסכימו חכמים שאח"כ באמרו לא תן לו לא שייך בי' ביצוע וזה ברור בכוונתו דליישב קושית התוס' בא והאחרונים ז"ל לא ירדו לכוונתו:

וכתב הש"ך בשם ש"ג דלפשר כשמודיעים לבע"ד טיב הפשרה ועדיין על נגם בפיוס בלי כפי' מותר עכ"ל ולפי מ"ש הרמב"ם והטור והמגיד הכ"מ דלאחר שאינו דיין יכול לעשות פשרה קשה דלאחר שאינו דיין ודאי דא"י לכוף לפשרה כי מי שמינו לאיש שר ושופט. וא"כ בלאו הבע"ד שמדבר בדברי פיוסי' ומאי דברים עד שמרכינים רק לפשרה ודיקא לאחר כח דיין לא והא דלא כדעת הש"ע ודווקא לשון דהפי' כאחר שדיכנו בו הרמב"ם והטור איירי בזה תופס דעמה ק"ם שמרוצים שיעשה ביניהם פשרה כטוב בעיני ובאופן זה לדיין אסור אבל כשמודיע טיב הפשרה אף בדיין מותר ומ"ש הש"ך הכ"מ שמוכי' לאחר אינו בכפי' ומי שכריחם לכך וא"כ שמרוצים ביודעים טיב הפשרה או מרוצים בלי סבה לקיים מה שיפסוק הדיין. סוף כל סוף אין כאן כפי' והוא הדבר האמשה ברצון בע"ד ומ"מ לדיין אסור ולכן דעת ש"ע ל"ע וכ"כ הב"ח: **ד** ויש חולקים דעה ז הוא במרדכי וכבר ראיה שמביא המרדכי שם אין בו ראיה מכרעת שיש כח ביד ב"ד לכוף ליכנס לפנים משורת הדין. ועוד יש לדקדק בלשון המרדכי דכתב דלאו כייפינן לפני' מ"מ אם יש יכולת בידינו עכ"ל ולכאורה זה שאלה הדבר ביכולת או אינו ביכולת בלתי מובן דמה ענין זה לפשר אף בגוף הדין אם אין יכולת בידינו מה לעשות ובש"ס מיום שגברו בעלי זרוע חס כח ידי ב"ד ולא יכולת ביד ב"ד לכוף לדין א"כ לפיטעו אף לפשר נכוף ומ"ש עוד יהב"ח פי' יכולת שהוא עשיר והממון במרדכי ירלאה דהך חילוק בין עשיר לעני ולמר לאחר כך במרדכי ולא אמרם מקודם כנר' מלשונו שם ולכן נראה ברור כי מכל הראי' שהביא מרדכי הוא רק שנאמר בו לפנן חייב והוא מורה על כפיי' והיינו כפי' במילי כמו שיש דישום ביבמות וכתובות גבי טופין אותו להוציא. יאמרים לו חייב אתה לעשות כן. ואם אינך עושה אתה עבריין אבל לא נכוף אותו בשוטים ונידוי וכדומה כיון דאין שורת הדין כך עיין כתובות דף ו' גבי מבייתותו ע"ש בתוספות שם מבואר דלפנים משורת הדין אין טופין רק במילי ע"ש. והא הכבל שיש בין דין לפנים משורת הדין ולכך קאמר המרדכי אם יכולת בידינו לעשות כרצון שהוא גברה דליותא ושומע לקול ב"ד של ישראל מבלי לעבור על דבריהם אבל אם אין יכולת שאין סר למשמעתם והכי ב"ד כדאמרינן בדברים לא יוסר עבד אין לכוף אותו בשוטי' וידוי ממא"כ בדין טופין בכל מיני כפיות וא"ש מעתה יש לומר דגם הרא"ש מודה לזה ואין כאן מחלוקת כלל: **ה** אסור לבקש צדדים וכו' בב"ק דף מ' ע"ב פריך בגמ' על דשאל לחבירו שור בחזקת תם ונמצא מועד וגנב שומר מצלם ח"ל ובעלים משלמים ח"ל ומוקמינן ליה דאקדים ב"ד ותפסי' ופריך בגמרא בעליו אמאי משלמי' ח"ל נימא ליה אי אהדרת' הוה מעריקנא לאגמא. ומשני לאו מצליח בני נשים ופריך ביאה דלאו ליה בכסי דליה ליה נכסי מא"ל. ומשני משתעבדנא מדר"ן כו' והקשה התוס' מה טענה יש דהוה מעריקנא לאגמא א"כ היה שומר שלא כדין בגלמא גר' יבמסאל דס"ל ב"מ מינכו ניח' קלח דלא הוה אלא מזיק שעבודו של חבירו. אבל לר' עקיבא דאמר שומרו הוה ליה גזל ועוד דב"ד יודעו אם לא תפלס בים לו ותירץ גרולים טומר מתוך דברים לאו שבועה שמא היה מציק ומתפשר עמו כדבר מועט והיה מוחל לי כל פירעון וכו' ומזה משמע לכאורה דלא כש"ע דאסור לבקש צדדים כדי לבוא לידי פשר. אך הב"ש פקפק בזה דאיך אפשר לחפש צדדים כרשע לנכריה לחבירו שיפשר עמו ולכן פי' בני אי' או דהבעל טוען כן נגד השומר לא עכ"ש גרמת לי הפסד דנגד האיק סייתי שבה מתגולל לנכריתו לשור עד שיתפשר עמו ואי דהוא טל ורבא מה אוכפא לך אם אחייב בדין עמי' או דעימא אף דלא הייתי עושה כן מ"מ שהאיק היה לו פחד אולי אהיה רשע ואעשה עושה כן וממילא היה בא ומתפשר עמי וא"כ השומר גורם לו היזק עכ"ל והיש"ש בב"ק כתיב על זה דאיך ס"ד שיטען בעל שור בב"ד להוליח ממון מיד השואל בטענה שהיה עושה שלא כדין והיה חייב בד"ש והב"ד ישמעו בקולו ולא יגערו בו כמוסה עד שיסתכו מתמ' צ שישלם לו השואל ממון בטענת רשע וזדון. והב"ש כתב' אמאי דהוא רק ספק בגלמא אולו היה מציק ונכנס מתמתנו והיה מתפשר אולי לא דבר זה הוה רק ענין מדומה ואיך נפסק מדוח' כזה מוציא ממון מיד השואל ע"ש שהאריך ויפה הקשה אלא שגם הוא חי' בדוחק כי כתב דשאני התם דיש לבעל השור הערומה על השואל שלא שמרו להשור כראוי פ"ש ואין זה טעם דבשביל כך יהיה יכול לילך במקיפין והאכול רשע נגד האיק ולהכריחו לפשר דהוא מה פשע וגב לישב בדוחק גדול. וגם מ"ש המוספ' דלר"י דס"ל ב"מ מינכו מיחה קלח נתקשו הת"ס וכן קושי' דהא מזיק שעבודו של חבירו חייב בדיני שמים וא"כ הרמב"ם כשמפורש דגם לר"י קשה לאיך יכריח לשור בלגמ' הא הוי מזיק שעבודו של חבירו ע"ש. ולכן נראה ברור דלפי קושית הגמ' דפריך ואימא אי הו"ל נכסי הא ליה ליה נכסי מא"ל ולא מוקי לי' בלמא דלאיירי בדלים ליה והסביר ש"מ דסבירא ליה לגמ' דמסקנא איירי שבריחה בכל

גווני

אורים ותומים - א אייבשיץ, יהונתן בן נתן נטע עמוד מס 25 הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

אפילו ביחיד ן וי"א (יא) דוקא בשנים. וקנין לאו דווקא שלא (יב) כ"ס ז אם נתן שטר עליו או פ' מבלר דרכי הקנאה י"א כשקבל קנין על הפשרה צריך להקנות לו ממון (יג) שלא יהא קנין דברים בעלמא שיתבאר לקמן ריש סי' ר"ג :

ח (יד) ח מחילה אינה צריכה קנין (וע"ל סי' רמ"א) .

ט ב' שקבלו פשרנים בקנין וקנס ג' ואחר הפשרה אמר א' מבעלי דינים אשלם הקנס ולא אקיים הפשרה אין בדבריו כלום .

י אם טוען הבעל דין שלא קבעו עליו זמן הפשרנים שנעשה עליו לעשות ושהוא יעשה כשיזדמן אין דבריו כלום אלא יעשה מיד .

יא אם היה ראובן מפחיד את שמעון למסרו אם לא יתן לו ממון שהיו דנין עליו ואין לו בו זכות כפי הדין ועשו פשרה בקנין (טו) וביטול מודעה יכול לחזור בו .

יב שנים חלוקים בבנין שבקרקע ופשרו ביניהם בלא קנין כיון

גומי מחלה מפליג כלל ולכך פריך מדלית ליה לכסי מה"ע דברייתא בכל גווני איירי באלו והבית סתמא. וא"כ גם כאן י"ל דהא דמריך כרים כ"ע לכך חשוד אממון לא חשוד אשבועה דלאמרי' מלוה יפה יש לו עליו וכו' ע"ש וא"כ אף כאן גלאי טוען בהמל על הריקן יש לו מלוה יפה רק אין לו עדים וא"ל לבולא מיהו בדין אבל עכשיו שהודמן שעדי הזיק לו אי אפשר אותו לפרען מלוה יפה שלי ובאמת אלו הייתי טוען כן בב"ד לא הייתי נאמן רק הייתי מבריחו ולגמ' עד שלא היה יכול לגבותו בב"ד וקמי שמיא גלי ואף אני מתפש ואתה השואל דכאתו לפוסקו פסקתם אותו במלוה יפה שלי ולכך כתב הר' שפיר דהלוי גר' ישמעאל ויחזו קלס דקושיית הגמרא איך קאמי סתמא דסבל הבעל סבלם ח"ל מי לא עסקינן דטוען מלוה יפה יש לי עליו על הגזק וא"כ אלו הוה בידי הייתי מבריחו ולוכלו ולי דכאם מזיק שעצמו וחייב בד"ם קמי שמיא גלוי דהגזן אמי דמלוה יפה שלי בידו ובכר קיבל תשלומי מקו ולם דאמסרת' עליך לשלם. ואיך קתני סתמא ולא מפליג דאיירי דוקא באין לבעל שור טענת מלוה יפה על הגזק ומשמע דברייתא בכל גווני איירי כנ"ל. אבל לר"מ קשה הי' מה בכך דיטען מלוה יפה הב"ד לא יאמינו לו כיון דאין לו עדים ויודוהו עד שיחזיר את הגזק וכו' ולכך הי' כתו' דהייתי עושה כ"כ תחבולות עד שיהיה עוברת לעסר עמי למגבו ערה' דבי דינא ולא קשיא כלל ויש כאן של כנ"ל דהא הוא טוען מלוה יפה יש לי על הגזק ואם כן קמי שמיא גלוי דהגזן אתי ומשום הכי דין הוא הייתי מבריחו עד שיפשר עמי בלי בית דין ואין כאן עול כלל וקושית הגמ' שפיר בין לר"י ובין לר' עקיבא איך קתני סתמא דבכה"ג דטוען מלוה יפה אין לו לשלם ח"כ וא"ש וכן הנזק ופטור לדינא דמי שיודע שיש לו מלוה יפה על חבירו רק דאין לו בירור וחבירו תובע אותו ויודע בעצמו שיטען בבית דין דיש לו מלוה יפה אלא דלא יהיה נאמן דיוכל לעשות תחבולות ותחבולות ליגע חבירו עד שיפשר עמו ולאו אלא במקום ואין כאן עול דקמי שמיא גלוי' ודברים מסורים ללב ונאמר לו וידעת ט' אבל כשאין לו טענת מלוה יפה חס ושלום להתחבל ברשע וליגע חבירו שיפשר עמו הרי זה רשע ואין מדון וחמס: ך ויש אומרים דוקא בשנים פי' דוקא שני פשרנים בעינן והוו כפי מ"ש הב"י וכ"מ בדעת הרמב"ם דכתב בפרק כ"ב מהל' סנהדרין דין ו' יפה כח הפשרה מכח הדין דשני הדיוטות שדנו אין דיניהם דין ואם עשו פשרה וקנו מידן א"י לחזור בהן ואם לב"ד לחזור ע"כ ודייק הב"י שמלול ולא כתב דאפילו אחד יכול לעשר הדעים באה"י נדון כבר כתב לעיל בהמם דוכתי מ"מ דוקא בעי שנים והקשה עליו דהא בגמ' אמרינן ליפא תלתא תנאי בפשרה דר"מ סבר בשלשה ור"ה כהד ורשב"ג בשנים ומעמי אמר ר' אחי ברי' דר' איקא מ"ד שנים אפי' חד נמי והא דאמר תרי דכי היכי דלהוי עליה סהדי. ועי' בכ"מ דדחק וליט היה ניחא לדברי מהר"א ששון בתשובה סי' ע"א דהא הבע"ד מקבלין לדיינים ולאומרים שלא קבלתו לדיינים דאין הדיינים נאמנים וז"ל לדבריו אף דקי"ל לקמן בסי' כ"ג כ"ה דאי דיינים נאמנים לשלם כשני עדים עומר לזה חייבתו ולזה זכיתו ע"ש. דיש הבדל דהתם הם דיינים ולהכי קך עדים מה שדנו ובאיזה אופן דנו ודיין נעשה עד לכ"ע אבל כאן עיון דהם נריכין ראשון להיות עדים דקבלו על עצמן לדיינים דאל"כ אין מקום לדיינים כלל ואיך קך יהיו דיינים א"כ הוי בכלל אין עד נעשה דיין. ואף דקבלוהו ביום ולא תהא ראיה גדולה מפמיעה מ"מ הוי כהחמנו לעד. דלדעת רוב פוסקים שנים פסול להון. וא"כ י"ל דקשה קושיית תו' והכ"מ דבגמ"ע כיון דקי"ל פשרה צריך קנין א"כ במה יפה כח פשרה מכח דין בממ"ע אי קנו אפי' בדין מהני בה' ומכ"ם בשנים דאין לאחר קנין כלום ואי לא קנו אפי' בפשרה לא מהני אפי' בתלתא מה בדין מהני וע"ש דדחקו ליישב אבל לפי הנ"ל ניחא דמיירי דקנו בפני דיינים או פשרנים ולא הוי עדים אחרים במעמד הסוא וא"כ בדין אף דקנו אינו מועיל דיכולים הבע"ד להכחיש והם אינם יכולים להעיד על הקנין דאין עד נעשה דיין כנ"ל משא"כ בפשרה מפיר יכולים הפשרנים להעיד על הקנין דעד נעשה פשרן לכ"ע ולכך יפה כחו של הפשרה מדין וא"ב נ"ב גם הרמב"ם דהעתיק הברייתא דיפה כחה של פשרה מכח הדין הולך להעתיק בשנים דבאחד אף בפשרה יכולים להכחיש כאחד. וא"ל בהכחשה לאו כלום ואי דמודה דקבלוהו לדיינים ועדים אחרים אף בדין מהני קנין ואין כאן יפוי כח ולכך נקט הרמב"ם בלישנא שנים. אלא דגופו של דברי מהר"א ששון ל"ע כמ"ש תשובת פרח מטה אהרן שיש להשיב עליו ולמפ"י שכפי מש"ל יש לו פנים בהלכה ויש נהגין מעדו מ"מ הדין ל"ע לא ע' לדעת הרמב"ם אבל כפי הנ"ל רשב"ג ס"ל אפי' בהחמנו לעדים מ"מ ברוב ביום עד שנעשה דיין אף ע לשיטת החולקים מ"מ בכה"ג דאין מעיד על גוף דבר רק שהעיד מתחלה לדון ביניהם אינו בכלל ונדל עד נעשה דיין ויהא בכלל דיינים וכן נראה מתוך דברי התו' בפ' י"ג גבי מלתא שהכנסו לבקר חולה דפי' דיכולת בידם לדון בע"כ דהלא קובל אותם לדיינים בדין ידועה ולמפ"י שאין בם אלא סם וא"כ הם המעידים על כך ומ"מ נעשו דיינים לדון ע"מ דלא אמרינן בזה עד נעשה דיין. וא"כ משמע מתוך דברי הרמב"ם כמ"ש הכ"מ והקושיא הנ"ל במקומו ונראה ליישב דס"ל להרמב"ם מה קושית ליפא תלתא תנאי דלמה לאמת יש תלתא תנאי דחד ס"ל תלתא משום דבעי תלתא דבקולי בפשרה. כמ"ש תו' ומ"ד בשנים ס"ל כמ"ש התו' שם בד"ה תיבעי בתרי דצריך הכרע ובשנים יהי הכרע כמו בדין בשלשה והא התם לא יאיר רק דעת שנים אף דפליגי תולך וא"כ בפשרה דשלש מסכימי' למה לן תלתא בשנים שמספיקים סגי ולא צריך ב"ד שקול כמו בדין כיון דבעינן דעת כולם ומ"ד כחד ס"ל דלא צריך הכרעה וא"כ מה כ"כ תימא אי אמרינן דג' תנאי. אמנם נראה דס"ל נעמיד ליחד מחלוקת דלא ס"ד דיהיה בפשרה נריכים יותר מן דין והא ס"ל עמדה מהאמנה ור"א בר איקא לשיטתו דס"ל כדף ג' כשמואל דשנים שדנו וה"ס יחד דינו דין ולכך כל הקושיא והפירוקא הכל לר"א בר איקא דלדידי' בפלוגתא ר"מ ס"ל בשלשה בעי פשרה הוא דאזול לשיטתו דס"ל דדין בג' כמ"ש בכוונה דוכתי דר"מ ס"ל מקבין דיינים לעצים וכו' ומה דיינים בשלשה וכו' מ"מ ס"ל דיני ממונות בשלשה אבל אי נימא אף רשב"ג ס"ל שנים דוקא א"כ כרוך דבדין דבעינן ב"ד שקול שלשה וא"כ כיון דרשב"ג ור"מ ס"ל הכי הלכה כמותו וכמ"ש הרמב"ם בלאמת דתרי ס"ל דבעינן עד אידך כתולך ור' אחי ס"ל דגד"מ סגי בחד כדיעבד ולכך איהו דחק דבלאמת מ"ד בשנים בחד סגי ולאו דוקא שנים אבל לאן דקי"ל דלא כשמואל מס"ם להתוק ועומד שנים לאו דוקא אתרי' דוקא בשנים משום דבעי הכרע ס"ל רשב"ג כן דבדין בעינן דוקא תלתא משום ב"ד שקול ובפשרה משום הכרע שנים ור"מ לטעמיה לצריך תלתא כמ"ש תוספ' דבקולי בפשרה ותכ"א חד ולא יקשה מידי וכיון דרשב"ג ור"מ ס"ל דבעינן שלשה לדין הלכה כוותי' ובאמת לא קי"ל כשמואל וא"ש. ולכך פסק הרמב"ם כרשב"ג דסוכיח כן מגמ' דאל"כ לא הוה דחיק ר"א בר איקא לפרשו דשנים לאו דוקא אלא הואיל ידע בגמ' דהלכה בכן כרשב"ג וא"כ הוה הלכה דלא כשמואל שנים שדנו אין דיניהם דין. ולכך מפרשי ליה לשיטתו כהלכתא דס"ל כשמואל וא"כ מוכח דהלכה כרשב"ג. ועוד כיון דר"מ בעי ג' בפשרה ורשב"ג ב' הוי ליה דברי ת"ק דסגי בחד יחיד לגבי דהאיכא מודים דל"ם בחד ולכך פסק כרשב"ג וכש"ע ב' פוסקים כדוכתי עוני ודברי הרמב"ם נכונים: ך אם נתן שטר עליו דעת הסמ"ע בס"ק ח"י דדעתו כמ"ש באורים אם נתן שטר להתחייב כפי שיפסקו הפשרנים דמהני וראיה שלו כדלקמן סי' מ' דיכול להתחייב עצמו בשטר אף שאינו חייב לחבירו כלום. ולי נראה דאיה א"כ אף באמר כן בפני עדים ואמר אתם עדים יהא כדלקמן בסי' מ' והא לא שמענו משלם א"י דיש חילוק כשמתחייב עצמו בהודאה בלי תנאי' בדעת אחר אף אפי' אמירה בעלמא מהני וכ"ם בשטר אבל כשמתחייב עצמו בדרך ספק ותולה בדעת אחרים בע כעין קנין גמור דהמוי' לאסמכתא עיין מש"ל בסי' מ'. והכ"ם לשיטת הרשב"א בתשובה סי' אלף יכולים דבעינן קנין משום דהוי אסמכתא וא"כ מה יועיל שטר נסלק אסמכתא קנין דוקא בעינן ולכן דינו של הסמ"ע ל"ע: ך מחילה אין

לקמן בסי' כ"ג סעיף א' דקבל פסולים לדין דלא מצו יכולים לחזור והייט אפילו דלא גמירי דינא כמבואר במרדכי להדיא ועיין תו' ומהרש"ל דיתנן בזה: (יא) דוקא בשנים עיין מ"ש בתומים ואם קנו בפני שנים והבע"ד מכחישים דעת מהר"א ששון דאין הדיינים נאמנים ועיין בתומים דבשנים אף מהר"א ששון מודה דנאמנים. אלא אף בדין נראה כדעת החולקים על מהר"א ששון דהדיינים נאמנים: (יב) כ"ס אם נתן שטר כו' פי' הסמ"ע דאין הכוונה דלאמר שידע שאר נתן שטר נכך ולכך שמחייבו בשטר דזהו תאמר כדברי המחבר בסעיף י"ב שלא כוונת רמ"א דקודם שידע ה"נ שטר נתן שטר לפשרה שאגון חוב וכתב הפשרי' חייב לך עד סך פלוני וכמו שאמר עמלו הפשרני' ניגוש המחייב לו ותפש דיכול להתחייב אפי' בדבר שאינו חייב לו משלם דאלימת פילסא דספרא כדלקמן סי' מ' ע"ש ועיין בתומים שיש לפקפק בזה: (יג) שלא יהיה קנין דברים פי' כתבו אם מקנה ליתן לו כוס קנין אין ולכך צריך להקנות לו ממון אבל כותב אם קנה למחול ליה לגתבע מה שבידו מקני. ואם יש לתובע שטר על הנתבע צריך לעשות קנין שאם ימלאו הפשרנים לחזור השטר שיחזירו אבל אם קנו שיעשה לו שטר מחילה כפי דבריהם ה"ל קנין דברים כמ"ש הרמ"א בהג"ה סי' ר"נ ס"א ע"ש והש"ך בסי' ר"ג הביא דכתב שיעשה שטר מחילה ה"ל קנין דברי' כן הקנו' למחול לחבירו ס"ל קנין דברים ולא מהני רק קנו להחזיר לו גוף הממון והשטר והכוון אתו: (יד) מחילה א"ל קנין ואם יש שטר חוב בידו לא מהני מחילה בלי קנין כל זמן שאינו מחזיר לו השטר הש"ע ועי' לקמן סי' רמ"א דשם יש דעות חלוק' בזו: (טו) וביטול מודע' אפי' בשבועה אם השבועה היא בענין שיכול לבטלו כמ"ש בי"ד סי' רל"ב דהייט שעדש שגם בימול המודעות היה מחמת אונס כמ"ע וכתב עוד בב"ה ד"ס דאם מסר מודעה מהחילה וביכר טורחים וגם לפניהם ואחר שפגתו רוצה לחזור ואמר כי מה שנא לפניהם הוא כדי שלא יכשור שהגנו גמם פסודם

אורים ותומים - א אייבשיץ, יהונתן בן נתן נטע עמוד מס 26 הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה